

додавати фарбу кольору який потрібно. Потім в цю воду на кілька хвилин покласти нитку. Після цього нитку просушують. Суху нитку потрібно прополуснути в воді з додаванням порошку (повинна змитися зайва фарба), і на 5 хвилин покласти у розчин води з укусом, щоб фарба закріпилася.

Також для фарбування застосовують анілінову фарбу. Принцип фарбування нитки той же самий [3].

Фарбування ниток для вишивання в домашніх умовах дозволяє вам не тільки заощадити гроші, але також відкриває нові перспективи в творчості – це пошук нових комбінацій кольорів для конкретного проекту і можливість зробити вашу роботу більш унікальною та різноманітною.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка / Р. В. Захарчук-Чугай. – К.: Наук. думка, 1988. – С. 160
2. Кара-Васильєва Т.В. Українська вишивка на зламі століть / Т. В. Кара-Васильєва // Укр. мистецтво та архітектура кінця ХІХ–початку ХХ ст. –К., 2000. – С. 135–152.
3. <http://www.ukrainica.org.ua/ukr/golovna/41-index/191/1653-1653>

*Цикало Олена
(Полтава, Україна)*

ВЕЛИКОДНІ ОРНАМЕНТИ ВИШИТИХ СКАТЕРТИН ДЛЯ СВЯТКОВОГО СТОЛУ

Вишивка – класичний вид українського народного мистецтва, що розкриває невичерпне багатство творчих сил народу, вершини його мистецького хисту.

Дивовижне багатство художньо-емоційних рішень української народної вишивки зумовлено тим, що вона широко виступає в різноманітних варіантах – як прикраса тканин одягового, побутового, інтер'єрно-обрядового призначення. Численні матеріали свідчать, що вишивкою займались майже в кожній селянській хаті. Популярною вона була і в міському середовищі.

У вишивці найглибше відображене орнаментальне багатство народного мистецтва, вона дає численні зразки геніальних композицій, неперевершених за рівнем художнього трактування в інших видах народного мистецтва.

Орнаментальні мотиви українських вишивок сягають своїм корінням у місцеву флору та фауну, в історичну традицію. У давнину основні орнаментальні мотиви відображали елементи символіки різних стародавніх культів [3].

Протягом багатовікової історії мистецтва вишивання прямий, безпосередній зміст символічних зображень поступово стирався. Однак, хоча орнаментальні форми дійшли до нас дещо трансформованими, можливо, більш абстрактними, символіка їх в основному збереглася

завдяки традиції.

За мотивами орнаменти вишивок поділяються на три групи: геометричні (абстрактні), рослинні, зооморфні (тваринні).

Геометричні орнаменти притаманні всій слов'янській міфології. Вони дуже прості: кружальця, трикутники, ромби, кривульки, лінії, хрести (прості й подвійні). Важко судити, який зміст вкладався в ці символи раніше. Сьогодні на основі їх в народній вишивці широко використовуються такі мотиви, як «баранячі роги», «кучери», «кудрявці», «гребінчики» тощо. В орнаменті подільських вишивок трапляється мотив «кривульки», або «безконечника», який відомий ще з часів трипільської культури, тобто значно раніше, ніж славнозвісний грецький меандр. Зигзагоподібний меандровий орнамент зустрічається у вишивках західних районів Поділля. До цього виду орнаментальних мотивів належать «сосонки», «хвощ» та «перерви», що набули поширення в південних та західних районах Поділля. Відомий взір «рожи» (зірки, розетки) представляє собою перехід від геометричного до рослинного орнаменту. Іноді він нагадує зображення сонця.

В основі рослинного орнаменту лежить прагнення перенести у вишивку красу природи. Навіть гранично умовні узори виникли внаслідок спостереження реально існуючих форм у природі. В українській вишивці часто використовуються такі мотиви, як «виноград», «хміль», «дубове листя», «барвинок» тощо. Деякі з них несуть на собі відбиток стародавніх символічних уявлень народу. Так, мотив «барвинку» є символом немеркнучого життя, узор «яблучне коло», поділений на чотири сектори, з вишиванням протилежних частин в одному кольорі – символом кохання. У сучасній вишивці трапляється й древній символ «дерево життя», який здебільшого зображається стилізовано у формі листя або гілок.

У вишивках зооморфних (тваринних) орнаментів зображуються: кінь, заєць, риба, жаба; з птахів – півень, сова, голуб, зозуля; з комах – муха, метелик, павук, летючі жуки. В багатьох випадках зооморфні орнаменти є своєрідним, властивим саме цій вишивальниці, зображенням, в якому відбивається її індивідуальне бачення узору. У подібних орнаментах виступають у різноманітних часто химерних сплетеннях (однак із збереженням традиційних вимог до композиції) заячі та вовчі зуби, волове око, коропова луска, баранячі роги тощо [1].

XIX ст. – важливий період в історії розвитку української вишивки. Вишивка зазнала масового поширення, стала одним із основних видів народного, декоративного мистецтва. Виділялись великі вишивальні майстерні в селах Качанівці на Чернігівщині, Григорівні на Київщині, Яланці на Поділлі та ін. У цих майстернях вишивали одяг, гаманці, скатертини, рушники, наволочки [2].

Історією визначена особлива роль вишивки в духовному житті людини, створенні естетичного середовища у праці, відпочинку, святкуванні. Вишиті одяг, рушники, скатертини, завіси тощо, які

організують інтер'єр житлових і ритуальних споруд, супроводжують свята, обряди, несуть в собі не тільки матеріально-практичну, а й духовне самовираження народу, його морального етикету, як утвердження краси земного життя [2].

В Українських сім'ях з давніх-давен прийнято прикрашати свою оселю до великих свят вишитими виробами, одним із таких свят є свято Великодня. Вдавнину Великдень був одним з традиційних свят на пошану сонцю, яке в цей час «оживає», воскрешаючи сили природи, а з прийняттям християнства, наш народ отримав змогу осягти ще один символічний щабель весняного свята: у Воскресінні Христовому ми бачимо перемогу життя над гріхом і смертю. Тому не дивно що на скатертинах та рушниках які вишивали до цього великого свята з'явилися орнаменти не схожі на інші, так звані – великодні орнаменти [1].

Великодня вишивка хрестиком – це дуже давня традиція. Вишитими рушниками прикрашали великодні кошики, в які клали писанки, паски та інші ласощі, а вишитими скатертинами прикрашали святковий стіл. Зазвичай майстрині самі створювали орнаменти, які краще б підходили для відображення святкування Великодня. Але основними орнаментами які використовували під час вишивання святкових скатертин були:

- паска – символ Воскресіння та Небесного Царства;
- хрест – символ всесвіту, знак чотирьох сторін світу, чотирьох пір року, святий знак відкуплення, яким Церква все починає, благословляє й освячує;
- церква – знак стремління до висот, вічності, єднання з небом;
- яйце – символ народження та нового життя;
- квіти – символ радості, краси, та дітей;
- гілка верби – символ родючості, щорічного весняного відродження пагонів, образ Божої милості.

Сьогодні вишивка розглядається як важлива художня цінність, що виконує численні функції: естетичну, пізнавальну, пошукову. Це показовий вид мистецтва, який зберіг, доніс до нас і стверджує дальший розвиток орнаментальної, графічної, живописної культури народу.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гасюк Е. О. Художнє вишивання / Е. О. Гасюк, М. Г. Степан. – Київ: Видавництво «Вища школа», 1986.
2. Е.А.Антонович. Декоративно-прикладне мистецтво / Е.А. Антонович. – Львів, 1992.
3. М.Сабадаш. Мистецтво / М.Сабадаш. – Київ, 1990.

*Панчішко Богдана
(Полтава, Україна)*

РОЛЬ ГОЛКИ У ВИШИВАННІ

Духовна і матеріальна культура українського народу складалася віками, переживала часи піднесення та занепаду. Одним з найдавніших,